

In de nota 'Investeren in natuur, milieu en landschap' geeft de Milieufederatie Groningen, mede naar aanleiding van opmerkingen van andere in deze provincie werkzame milieuorganisaties, aan hoeveel financiën additioneel in natuur en milieu moeten worden gestoken. Additioneel, omdat zij ervan uitgaan dat de huidige inspanning voortduurt.

INVESTEREN IN HET GRONINGSE MILIEU

Dick van der Meijden

NATUUR, MILIEU EN LANDSCHAP MOGEN ZICH in hernieuwde belangstelling verheugen. Zowel internationaal, nationaal als ook regionaal staat de aantasting van natuur en milieu hoog op de politieke agenda. Gezien de actuele stand van zaken van natuur en milieu komt deze politieke aandacht weliswaar laat, maar is daarom niet minder terecht. De aandacht beweegt zich op verschillende niveaus. Op internationaal vlak noemen wij het rapport van de commissie Brundtland, de

roep om een duurzame economische en ecologische ontwikkeling, de zorgen om de afbraak van de ozonlaag en het broeikas effect. Nationaal wijzen wij op de schokkende resultaten van het in beeld brengen van de stand van zaken in het RIVM-rapport 'Zorgen voor Morgen' en de discussies rondom de toestandbrenging zowel van het Nationaal Milieubeleidsplan als van het Nationaal Natuurbeleidsplan. Regionaal duiden wij op de planvorming die moet leiden tot provinciale en

eventuele gemeentelijke milieubeleidsplannen.

Vaststelling van het milieubeleidsplan van de provincie Groningen moet leiden tot een intensivering van het beleid inzake natuur en milieu. Konkretisering van vage doelstellingen, versnelde realisering van gestelde doelen, vervanging van korte termijn-denken door duurzaam beleid en verhoogde inzet van instrumenten dienen het gevolg te zijn

van deze intensivering. Tot de instrumenten behoort ook het geld.

Milieuproblematiek in Groningen

Groningen heeft de naam een relatief schone provincie te zijn. Bij nadere beschouwing moet deze stelling aanzienlijk genuanceerd worden. We noemen een aantal van de knelpunten:

- De zuurdepositie in Groningen is gemiddeld een faktor 3 à 5 hoger dan de kritische nivo's. Plaatselijk is de depositie zelfs nog groter.
- De vermessing in Groningen is aanzienlijk toegenomen, vooral van de zandgronden van Zuidelijk Westerkwartier, Gorecht en Westerwolde. In het ondiepe grondwater is het nitraatgehalte plaatselijk te hoog (meer dan 50 mg/l). Voor vervuiling van het diepe grondwater met nitraat wordt gevreesd. Het oppervlaktewater kent een veel te hoog fosfaatgehalte, deels van nature, deels echter ten gevolge van de vermessing.
- In Oost-Groningen blijft de lozing van zuurstofbindende stoffen, zelfs na de zuivering van Avebe, Ter Apelkanaal, veel te groot. De restlozing bedraagt 20.000 inwonerekwivalenten.
- Lokaal is de luchtkwaliteit ten gevolge van de uitstoot van milieugevaarlijke stoffen door de industrie (gechloreerde koolwaterstoffen, fluoride) en ten gevolge van grondontsmetting in de Veenkoloniën zo slecht dat toelaatbare waarden voor de gezondheid van de mens worden overschreden.
- Er is een belangrijke diffuse verontreiniging met milieugevaarlijke stoffen van bodem, grond- en oppervlaktewater door het gebruik van (veelal koper- en cadmiumbevattende) meststoffen; het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw, openbaar groen en door partikulieren; lek- en morsverliezen vanuit de industrie, afvalstortplaatsen en rioleringsen.
- Jaarlijks verstuipt in de Veenkoloniën 7 ton grond per ha.
- Van een honderdtal plaatsen is bekend dat de bodem in min of meer ernstige mate is verontreinigd. De verontreiniging van voormalige en huidige bedrijfsterreinen en van waterbodems moet nog in kaart worden gebracht.
- In een aantal gebieden van Zuidelijk Westerkwartier, Gorecht en Westerwolde zijn signalen van ernstige verdroging.

- In een brede strook langs de kust is sprake van verzilting van oppervlaktewater.
- Er vindt slechts een beperkte gescheiden inzameling van afval plaats (glas, papier, klein chemisch afval, grof huisvuil). Bedrijfsafvalstoffen worden nauwelijks nuttig toegepast. De gescheiden inzameling van klein chemisch afval is van de grond gekomen, maar het gemiddeld rendement van nog geen 25 % is relatief laag.
- Het gebruik van de ondergrond om (radioactief, chemisch en overig) afval op te slaan blijft dreigen.
- Natuur en landschap in Groningen worden sluipenderwijs aangetast. Dijken worden afgegraven, houtwallen worden geslecht, rietkragen langs wateren verdwijnen. Er is weinig beleidsmatige aandacht voor natuurwaarden in landbouwgebieden.
- De aankoop van natuurterreinen gaat relatief langzaam. Er is weinig beleidsmatige aandacht voor het beheer van natuurterreinen.
- De ecologische infrastructuur van Groningen heeft een beperkt karakter. Voor oppervlaktewater met een specifiek ecologische functie is weinig bestuurlijke aandacht.
- Lokaal zijn er knelpunten wat betreft geluidhinder, stankhinder en een onvoldoende externe veiligheid.

Randvoorwaarden

Bij de opstelling van de nota is een aantal randvoorwaarden gehanteerd.

Dit investeringsplan becijfert hoeveel provinciaal geld extra op korte en middellange termijn nodig is. Tal van benodigde investeringen in natuur en milieu in deze provincie moeten worden opgebracht door andere overheidsinstanties (de rijksoverheid, de gemeenten, de waterschappen) en door bedrijven en partikulieren. Deze worden in dit plan niet meegenomen.

De intensivering van het milieubeleid kan voor een deel budget-neutraal verlopen. Verscherping van de vergunningsvoorschriften komt de kwaliteit van bodem, lucht of water ten goede zonder dat dit de provincie geld kost: de investering zal door het desbetreffende bedrijf moeten worden opgebracht. In dit plan worden slechts de additionele investeringen aangegeven.

Het beslaat een periode van 5 jaar (1990-1994). Deze termijn is een compromis. Enerzijds behoeven natuur en milieu op korte ter-

mijn een grotere inspanning, anderzijds wordt de haalbaarheid van de voorstellen groter bij een spreiding van de uitgaven over meerdere jaren.

Vanwege deze gehanteerde voorwaarden heeft dit investeringsplan als grote beperking dat het geen inzicht geeft in alle maatregelen die nodig zijn voor behoud en herstel van natuur, milieu en landschap.

Naar onze mening zal de additionele financiële aandacht uit moeten gaan naar behoud, herstel en ontwikkeling van natuur en landschap, naar handhaving van het milieurecht, naar stimulering van gescheiden inzameling van klein chemisch afval en andere afvalstoffen, naar sanering van vervuilde bodems, naar stimulering van geïntegreerde landbouw en naar een versterking van de milieuvoorlichting.

Samenvatting

De provinciale additionele investeringsinspanning over 1990-1994 bedraagt per jaar f 2.146.100, verdeeld over de volgende posten:

verhoging aankoopfonds natuurterreinen	f 360.000
financiële ondersteuning beheer natuurterreinen	425.000
intensivering van het landschapsonderhoud	85.000
opstelling van landschapsbeleidsplannen	60.000
ontwikkeling natte ecologische infrastructuur	50.000
riet als oeverbeschouwing langs Reitdiep	50.000
perceelsrandenbeheer	100.000
normstelling specifiek ecologisch oppervlaktewater	100.000
aanstelling van drie toezicht-houdende ambtenaren	225.000
strukturele voeding fonds bestuursdwing	50.000
gescheiden inzameling kca	38.600
gescheiden inzameling gift gescheiden inzameling	140.000
bedrijfsafvalstoffen	25.000
sanering (water)bodems	187.500
projectleider geïntegreerde landbouw	100.000
garantiefonds geïntegreerde landbouw	50.000
versterking van de voorlichting	100.000
totaal	f 2.146.100